

Delavska Pravica

Glasiło krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop. v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—. ~ Cena: za 1 mesec Din 5.—, za četrt leta Din 15.—, za pol leta Din 30.—, za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 21, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.908

Dete v jasliah

Zopet praznujemo praznik Svete noči. Eni ga bodo praznovali v izobilju in razkošju, ob prazničnih večerjeh in penecem vinu, drugi v pomanjkanju in revščini, lačni in v mrzlih sobah. Leto za letom so prazniki premnogim le še spomin na boljše čase, beda je vsako leto hujša in prazniki gredo mimo nesvečano, duša ostaja strta in prazna.

Ali more spomin na Dete, rojeno v hlevu, modernemu človeku današnjih dni sploh še kaj pomeniti? Današnjemu človeku uživanja in zatiranja? Ljudem, katerih hrepenenje, stremljenje in udejstvovanje pozna le še dobro službo, dober dobiček, dobiček in še enkrat dobiček? Ljudem, ki hite od ene zabave do druge?

Ali more pomeniti kaj drugim, ki so strti, ki jih vsak dan, vsako uro življenja težje tare in omagujejo pod težo današnjih dni? Oni, ki so takorekoč pahnjani iz družbe, ki brez dela in brez strehe ter brez lepih misli obupani tavajo na praznične večere po lepo razsvetljenih ulicah naših mest in trgov in še toliko nimajo, da bi mogli reči, da imajo svoj dom?

Kako je bilo takrat, ko se je Dete rodilo v hlevu in je bilo v jasli položeno? Ali ni bil takrat svet enak današnjemu, poln nečloveškega razkošja in sredi propada vseh moralnih zakonov med vladujočimi krogi? Ko so se bogatinke kopale v bazenih, polnih osličjega mleka in so se milijoni zbirali pri izbranih, redkih posameznikih ter jim omogočali uživanje, kakor si ga more domišljija komaj izmisliti? Ko so v arenah tulili bogataši in meščani v poganskem sadizmu, kadar je kri brizgala iz raztrganih človeških in živalskih teles? Ko je peklenska sila družabne plasti zmageslavno vladala nad ljudmi?

Nepopisljiva revščina je vladala v nemščanskih delih Rima in Jeruzalema. Suženstvo, nečloveško izkoriščanje in izrabljanje, ljudi so mesarili v svojo zabavo.

Tedaj se je božje Dete rodilo v hlevu! Pri volu in osličku! V največji revščini, brez doma, brez premoženja, brez pravice! Zaničevano od vseh, kot se rodi proletarsko dete. Uboga in izgnana sta bila oče in mati. Revno Dete in vendar božji Sin! Odrešenik človeštva in stoletij.

In to Dete so preganjali mogočniki tega sveta. Velesila Rima je postala njegov sovražnik! Pismouki in farizeji so se ga bali, vsa takratna oblast »pravovernih! Z zakonom in postavo, ki jim je bila samo še mrtva črka brez vsebine in življenja, so ga hoteli uničiti!

Toda Kristus ni iskal zaščite in zaslonbe pri njih. Zbral je okrog sebe dvanajst delavcev, proletarcev, ubožnih in neznanih ljudi. In

ti so pustili vse in so šli za njim: Kdor očeta in mater bolj ljubi kot mene, ta mene vreden ni! Ni šel k bogatinom in od družbe spoštovanim ljudem, šel je k cestinarjem in grešnikom in prešušnicam ter jih blagoslavljaj. In dal je novo zapoved: Da naj se ljubijo med seboj!

In tisti, ki so šli za Kristusom, niso bili iz palač. Bili so iz revnih predmestij, iz bernih in razpadlih koč. Med delavci, ki so delali kopeli, katere je naročil Pilat, jih je našel. Med sužnji, ki so vsak dan krvaveli pod bičem. Med temi je rastle njegovo kraljestvo. In njegovi učenci se niso strašili smrti, umi-

BLAGOSLOVA POLNE BOŽIČNE PRAZNIKE

želita vsem naročnikom, čitateljem in sotrudnikom

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

rali so na križu! Nov duh je oživil in prerastel takratne ljudi in ko so jih pogani videli, so rekli: »Poglejte, kako se ljubijo med seboj!«

In danes po skoraj dva tisoč letih? Ali bi bilo drugače, če bi se Dete danes spet rodilo v hlevu? In bi prišlo k onim, ki pravijo, da so njegovi? Ali bi ne bilo danes spet preganjano, zaničevano in križano, enako kot takrat? Ali ne bi Dete spet prišlo med vas, revne, ponižane in razžaljene, od družbe zavržene, obupane? In prineslo bi novega upanja, nov mir. Ali ne bi tudi danes šel Kristus mimo onih, ki so polni naukov in besed, v katerih ni življenja, ter oznanjal svojo ljubezen in mir zaničevanim in obupanim?

Toda vedeti moramo: Kristus se rodi vsako leto, rodi se vsak čas, če ga kličemo! Toda rodi se v nas, v naših sreih, v dobrih ljudeh, v ljudeh, ki so blage volje! Rodi v sreih onih, ki hrepene iz današnjega propada moralnih sil k novemu življenju, ki neustrašno mečejo raz sebe vse neresnično, zlagano in priučeno, ki streme za novim človekom, iskrenim in otroškim, polnim zaupanja in vere, da more rešiti ljudi le preroditev v duhu in očiščenju srea, ne pa nauki in postave!

Noben program, nobeno društvo ne bo prineslo odrešenja za ljudi. Noben voditelj, ne kulturni ne gospodarski, ne državnik ne bo postal odrešitelj ljudi, če ne bo postal tudi nov človek. Nov človek najprej pri sebi samem, nato v občestvu, v ljudstvu! Dete v jasliah je

Mir ljudem na zemlji

Mir ljudem na zemlji, ki so blage volje! se glasi božična pesem, katero leto za letom prepevajo cerkveni pevci pri božičnih cerkvenih obredih, pejejo pa jo tudi doma božično razpoloženi ljudje. Mir ljudem, ki so dobre volje. Ne tisti, ki so dobre volje v gostilni ali pri posrečenih kupčijah, ampak tisti, ki so dobrega hotenja in vneti za vsako dobro stvar.

Kako malo je danes takih, kako malo ljudi uživa dušni mir. Stremljenje po uživanju, po nasladah, neukrotljivo stremljenje po čim večjem dobičku, po nezasluzenih dividendah, honorarjih, nagradah je velikemu številu ljudi vzelo mir srea. Vse njihovo življenje in stremljenje je usmerjeno le na to stranstvo in morda svoje verske dolžnosti izpolnjujejo le zgolj iz formalnosti ali da se na videz oddolžijo svoji notranji zahtevi in potolažijo svoje vest. Toda božičnega miru, kakor pravi pesem, tistega božičnega miru, ki velja ljudem dobre volje, nimajo in ga ne poznajo.

Brezposelnost, revščina, pomanjkanje tare dandanes ogromno večino človeštva. Neprestan strah pred izgubo dela, pred znižanjem plač kali božični mir neštetim skrbnim očetom in materam. Ko bi kdo mogel skrivnostno pogledati v srea ljudi v rudarskih revirjih, viničarskih rajonih, po obsežnih gozdnih parcelah itd., ta bi nam mogel podati natančno sliko božičnega razpoloženja. To bi bila najbolj sigurna statistika in socialna slika.

Dvakrat gorje pa tem velikim revežem, ako so izgubili iz svojega srea božični mir. Gorje jim, ako tudi njim razjeda srce nevoščljivost, maščevanje, jeza in strašna zagrenjenost do vsega. O kako daleč je od njih notranji mir. Preklinjevanje stalno spremlja njih življenjska pota, sla po maščevanju je njih edino stremljenje. Nikakega veselja ni v njih, nikakega upanja. V svojem strašnem

naznanilo nov boj! Vsem narodom, vsem ljudstvom velja danes: Cesar niste storili enemu mojih najmanjših, niste meni storili! Ali vemo dovolj, da je to neizprosni izrek, trd in neusmiljen? Da je to zapovedujoč: ali — ali! Boj vsemu, kar danes ubija ljudi! Boj vsemu, kar danes kakorkoli izžema in izrablja ljudi in pomaga »izbranim«, da žive od znoja svojega brata v nečloveškem razkošju. Boj »pravici«, ki vlada le na sovraštvo med narodi! Boj malikom, ki so danes omamili tiste, ki imajo, in tiste, ki bi radi imeli: zlato tele, denar, mamon, oblast! Boj za nov rod, za nov mir, za novo občestvo! Ali — ali!

Vsem tovarišem, zaupnikom
in sodelavcem želi

NAČELSTVO
JUGOSLOVANSKE STROKOVNE ZVEZE
SREČNE
IN
BLAGOSLOVLJENE
BOŽIČNE
PRAZNIKE

Koordinatori

Plenum obratnih zaupnikov.

Jesenice. V četrtek 14. t. m. se je vršila plenarna seja obratnih zaupnikov z dnevnim redom: Čitanje in odobrenje zapisnika zadnje seje; poročilo glavnega zaupnika; volitve obratnih zaupnikov in razno. Seji se je odzvalo veliko število zaupnikov. Takoj po odobritvi zapisnika je glavni zaupnik podal precej dolgo in izčrpno poročilo o svojih intervencijah. Tako je poročal med drugim, da nekateri delavci brez vednosti svojih obratnih zaupnikov in celo organizacij sklepajo z obratovodji zasebne pogodbe in akordne postavke. Sicer se je to onemogočilo, vendar so zaupniki soglasno sklenili, da takim delavcem v bodoče odpovedo vsako pomoč. Če se čutijo dovolj močne, da v tako važnih stvareh prezrejo zaupnike in celo organizacijo, potem taki pač ne rabijo obratnega zaupnika. Za cevarno so se vršili razgovori za akordne postavke na novih strojih in ostalih neurejenih zadevah. Rezultat razgovorov je bil predložen direkciji v odobritev. — Po poročilo so dobili besedo posamezni zaupniki, ki so vanjo jako živahno posegali. Skoraj iz vseh oddelkov so se čula poročila, katera zahtevajo takojšnje ureditve. Na Javorniku ne dobivajo delavci predpisane obleke, obratovodja jo je sicer naročil, pa so na Savi črtali. Zaradi zaposlitve Nemcev na Javorniku v oddelku za fino pločevino se je storil sklep, naj se Delavsko zbornico obvesti, da je vsako podaljšanje dovoljenja za bivanje oziroma zaposlitev nepotrebno. Vsa dela bodo lahko opravljali domači delavci. Tovarna naj samo pazi, da bodo Nemei naše delavstvo učili. V obratih na Savi je ponekod cel nered. Nezadostna kurjava, zanemarjenost straniš, umivalnikov, nadurna dela, nepotrebne šikane itd. Ako bi hoteli naštevati vse pomanjkljivosti in napisali zraven zakon o zaščiti delavstva, tedaj bi bilo na dlani, da bo potreba še mnogo dela, da se zakon izvaja. Mnogo se je ple num pečal z nadurami. Ugotovilo se je, da je pred kratkim nekdo delal nepretrgano 32 ur, več drugih pa 24 ur. Tem naduram bo zaupniški zbor odslej poseval več pažnje, ker to postaja že kar vsakdanje in morda celo brez vsake odobritve. Gospod inšpektor je osebno izjavil glavnemu zaupniku, da je o svoji inšpekciji v podjetju že poslal zahteve

trpljenju so obupali nad vsem, in le še živijo, ker morajo živeti.

Kako strašno razdejanje v milijonih dušah je napravil moderni kapitalizem, ta največji krivec vsega hudega in povzročitelj slutenne bodočnosti. Kam jadramo? To je vprašanje, ki že danes stopa v ospredje najvažnejših družabnih vprašanj, ki pa bo v bližnji bodočnosti edino vprašanje, katero bo pred odgovornost postavilo vse, po katerih krivdi se je družabni stroj človeštva tako zaostрил.

Kljub vsemu temu strašnemu razdejanju pa so še pastirci na betlehemskih poljanah, ki oznanjajo blagovest ljudem in mir ljudem na zemlji. To so delavci, ki kot drugi njihovi tovariši delajo trdo za svoj vsakdanji kruh od zore do mraka, ki prav tako trpijo pomanjkanje in jim srce razjedajo skrbi za svoj vsakdanji kruh in za svoje družine, toda polni so notranjega veselja in prepričanja v zmago nad krivico. Ti oznanjevalci božičnega miru so si še vedno ohranili Kristusa v svojem srcu. Dobro vedo, da se jim godijo krivice,

glede higijene in varnostnih naprav, toda ostalo je vse pri starem, nikjer nikake izpremembe. Sklenilo se je takoj pri direkciji načeli vprašanje radi skupnega prostora za delavstvo na prostoru. Sedaj se politikajo v opoldanskem odmoru okrog in iščejo, kje bi lahko v miru zaužili svoje kosilo in se pogreli. Tak skupen prostor je zlasti sedaj v zimi delavcem na prostem nujno potrebno. Da se to takoj uredi, če je dobra volja, in to z najnižimi stroški.

Pri točki volitev obratnih zaupnikov je bil izvoljen volivni odbor sestojč iz glavnih zaupnikov na Savi, Javorniku in Dobravi, tajnika zaupniškega zbora in po enega zastopnika od vsake organizacije. Takoj ko Inšpekcija dela ta volivni odbor potrdi, bo stopil v funkcijo.

Pri slučajnostih se je od strani zaupnikov, članov odbora krajevne bratovske skladnice, sprožilo načelno vprašanje glede amortizacijskega sklada. Zaradi tega se bodo v sredo dopoldne sestali zastopniki vseh organizacij, kjer bodo povedali mnenje svojega članstva odnosno svojih zaupniških zborov.

Jesenice. Iz pisarne. Leto se bliža koncu, obenem pa tudi poslovno leto skupine. Odbor si je na svoji zadnji seji osvojil stališče, da se vrši občni zbor šele po volitvah obratnih zaupnikov, t. j. koncem januarja, vendar bodo poslovne knjige kljub temu zaključene za tekoče leto z 31. decembrom. Zaradi tega upravni odbor naproša vse one člane, ki so iz kakršnegakoli vzroka s svojimi prispevki v zaostanku, naj skušajo te še pred zaključkom meseca poravnati. Oni pa, ki bi tega kljub dobri volji ne mogli urediti, naj to sporoče med uradnimi urami v pisarni. To pa radi tega, da more odbor zavzeti jasno stališče. Uradne ure v pisarni bodo v nedeljo kakor običajno. Na božič in na dan sv. Štefana pa bo pisarna zaprta.

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE IN SREČNO NOVO LETO

želi vsem svojim cenj. gostom ter se nadalje
priporoča
M. MEŽAN
brivški, damski salon, Jesenice, Gosposvetska cesta

Rudarji

Trbovlje. Rudarji bodo zaposleni. V mesecu decembru so rudarski delavci dobili več zaposlitve, kar je povzročila zima. Gotovo je, da je večji zaslužek teh delavcev razveseljivo dejstvo in seveda tudi skrajna potreba. Skoraj leto dni se je pri TPD delalo le po 3—4 dni v tednu, dostikrat pa tudi samo 2 dni. Delavci in njih družine so tako izčrpani, posebno z obleko, da v svojih službah sedaj v hudi zimi prezebujajo. Še hujše pa je s šolo-obveznimi otroci, ki nimajo potrebne in zadostne obleke, da bi mogli obiskovati šolo. Dobri ljudje so poslali na našo občino nekaj oblek za to mladino, ali za kraj, v katerem je toliko siromašnih otrok, je nemogoče, da dobe vsi.

Kakor je zima za rudarje na eni strani razveseljiva, na drugi pa celo obupna, ker jih je mnogo, ki nimajo kaj obleči. Dobro pa bi bilo, če bi rudarji res delali vsaj toliko kot v tem mesecu, t. j.

da po zaslugi človeške družbe veliko trpijo, vedo pa tudi, da za to trpljenje niso bili ustvarjeni, ampak za blagostanje, za srečo in v veselje svoji družini. Zato iz njih božični mir ni izginil. Prav ta božični mir, ki ni zastrupljen ne s sovraštvom, ne z maščevanjem in jezo, jim daje novega poguma, da vztrajajo z dvignjeno glavo in mirnim srcem v boju za pravico in dostojanstvo človeka. V tem boju ne vidijo le sebe in se ne bore zgolj zase, ampak tudi za svoje tovariše v najbližji in daljni okolici.

Iz teh vrst delavcev prihaja resnična blagovest. V teh vrstah ni preračunanega stremjenja na čisti dobiček in dividende, ker jih nimajo od kje pričakovati. V njih je pogonska sila čisti idealizem, ki izvira iz tajne božične neči. O, da bi jih delavci čim bolj razumeli in se jim pridruževali eden za drugim, popustili pa krive preroke in špekulante v evčjih oblekah. Le strunjena sila delovnega ljudstva, prežeta v srcu božičnih misli, je edino poročstvo srečne bodočnosti.

po pet delavnikov v tednu. Rudarji kljub mrazu pravijo, naj bi zima dolgo trajala in bo tako nekaj več zaslužka. Če bo zaslužek, se bomo že oblekli in nam ne bo treba vedno prositi za obleko in drugih podpor.

Mi pa pristavljamo: Delavcu delo in zaslužek. Z dvigom kupne moči delavstva bo gospodarska kriza izginila in prav tako brezposelnost.

*

Anketa se bo vršila! Kakšna pa? Za omiljenje bede v rudarskih revirjih, katero sklicuje akcijski odbor v Ljubljani. Na tej važni anketi se bodo pretresali predlogi za celokupno pomožno akcijo rudarjev pri TPD. Predloge in navsete je izdelal sam akcijski odbor v Ljubljani. Započeto delo pozdravljamo in bomo z veseljem po svojih močeh tudi sodelovali.

Zagorje. Težko zaželjeni in pričakovani novi gosp. župnik Markež je prišel v soboto nazaj med nas rudarje. Zvonjenje v cerkvah po vsej župniji je naznanilo njegov prihod. Ze okrog pol 3 so se začeli zbirati ljudje, zlasti mladina, ki je bila tako navezana nanj.*

Točno ob pol 4 se pripelje g. župnik v Zagorje, kjer je bil sprejem. Prvi ga je pozdravil v imenu vse župnije gosp. Janko Hrastelj, nato v imenu skupine rudarjev JSZ in mladinskega oddelka JSZ tov. Vinko Ustar in za Marijino kongregacijo gospodična Cilka Zeleznik. Pri sprejemu so bili tudi navzoči za TPD višji nadzornik inž. g. Franc Lapornik, upravitelj Topliške šole gosp. Matija Pelko in za gasilce gosp. Hočevar. Gasilci so tvorili špalir. Nadalje so tvorili špalir nad vse ljubljani mu borci Morske zvezde z zastavo, Marijin vrtec in Marijina družba tudi z zastavami. Po sprejemu je krenil sprevod v cerkev. Občina ni poslala zastopnika.

Zvečer so priredili cerkveni pevci podoknico z baklado. Poslovili so se od njega s pesmijo in sprejeli zopet s pesmijo. Potem je imel g. župnik krasen in pomemben nagovor. »S trdim zaupanjem v presveto Srce Jezusovo bom delal kot dušni pastir za vse vernike moje župnije, te besede so bile glavna misel njegovega pozdrava.

Odšel je od nas, težko smo ga pogrešali. Prav posebno ga je pa pogrešala naša mladina. Božja previdnost ga je pa poslala nazaj med rudarske revirje, ker pozna težnje našega rudarja, da tukaj med nami zlasti med rudarskim delavstvom širi in uči besedo božje resnice. Teško delo ga čaka. Zato zaupamo v božjo pomoč in želimo, da bi njegova beseda bila zrno, vsejano v plodovita polja, ki bodo rodila obilo uspeha in sadov. S tem mu tudi čestitamo, in mu želimo obilo božjega blagoslova!

Nova uprava Delavske zbornice na delu

Na plenarni seji Delavske zbornice, ki se je vršila dne 10. decembra, je bil izvoljen 12 članski upravni odbor. Od teh pripadajo trije člani Jugoslovanski strokovni zvezi, štirje narodnim socialistom, 5 pa Strokovni komisiji. Dne 14. decembra se je vršila prva seja novo izvoljenega upravnega odbora pod predsedstvom začasnega predsednika g. Sedeja. Seji je prisostvoval zastopnik ministrstva za soc. politiko gospod dr. Karlin, kateremu so vsi člani predložili predpisano prisego. Glavna točka dnevnega reda je bila volitev predsedstva zbornice. Gospod Celesnik je predlagal, da naj se dosedanje predsedstvo, ki obstoji iz predsednika, podpredsednika in blagajnika razširi na pet članov tako, da bo v predsedstvo prišel še po en član kluba kršč. socialistov in en član narodnega kluba. Predsednik in blagajnik naj pripadata klubu Strokovne komisije kot najmočnejšemu klubu. Podpredsednik pa privatnim nameščencem iz vrst narodnega kluba. Narodni klub in klub krščanskih socialistov pa bi imela po enega člana v predsedstvu. Narodni klub se s tem predlogom ni strinjal in je zahteval zase mesto podpredsednika in blagajnika. Ta zahteva pa je bila odklonjena, nakar je narodni klub na predlog g. Kosma zapustil sejo. Seja se je kljub temu nemoteno nadaljevala. Za predsednika je bil soglasno izvoljen dosednji predsednik g. Cokal. Gospod Cokal se je za zaupano mu mesto zahvalil in izjavil, da tega mesta ne sprejme in da ga odstopa mlajšim močem. Nato je bil za predsednika soglasno izvoljen dosednji podpredsednik g. Sedej, za blagajnika pa g. Četešnik. V predsedstvo je bil dalje izvoljen iz kluba kršč. socialistov tov. Lombardo. Mesto podpredsednika in enega člana, ki je bilo namenjeno narodnim, je ostalo prazno, ker je bil upravni odbor prepričan, da je bil sklep narodnih prenapljen in nepremišljen.

Upravni odbor je nato reševal razdelitev podpor brezposelnim v mejah razpoložljivih sredstev. Upravni odbor si je osvojil način podpiranja, in sicer, da bo ves razpoložljivi denar razdelil na občine oziroma institucije, ki podpirajo brezposelne. Po končani seji se je vršila seja finančne kontrole, kateri je prisostvoval tudi član narodnega kluba g. Struc s pridžkom, da ga prisostvovanje pri teh sejah veže na sklepe svojega kluba.

Krščanski socialisti v Delavski zbornici ne iščejo nikakega vidnega mesta. Sprejeli smo mesto v predsedstvu zgolj zaradi tega, da imamo točno kontrolo nad delom zbornice. Tudi nismo z nikomur vodili nikakih razgovorov o kakem vidnem ali tihem sporazumu. Zato imamo popolnoma svobodne roke, da delamo v zbornici tako, da bomo vsak čas lahko dajali odgovor za svoje delo onim, ki so nas v naš stanovski zastop poslali. Podpirali bomo vsako pozitivno delo, ki bo v popolnem skladu z nalogami zbornice in interesi delavstva. Tisti, ki se bo igral z usodo te važne socialne institucije, bo nosil tudi odgovornost, ki pa je z ozirom na težke razmere, v katerih se delavstvo nahaja, zelo velika.

Volitve obratnih zaupnikov

Samo nekaj dni nas še loči od novega leta. Ponovno smo že naglašali, da se morajo v mesecu januarju 1934 izvršiti volitve obratnih zaupnikov. Uverjeni smo, da se povsod vrše že sedaj predpriprave in bo tako mogoče takoj v začetku meseca izvesti volitve po vseh obratih. Opozorjamo naše skupine, zveze in društva, kakor tudi dosedanje zaupnike na važnost teh volitev in še posebej na važnost zaupnikov samih. Volitve zaupnikov so odredene z zakonom in nima nihče pravice delavstva pri tem motiti ali mu celo izvolitev zaupnikov onemogočiti. Vsak tak primer je treba prijaviti organizaciji, ki bo zadevo potom pristojnih inštanca uredila. Volitve so tajne in svobodne in naj se pri tem delavstvo ne da od nikogar motiti. Za zaupnike naj delavstvo postavlja povsod najboljše, razumne, vplivne in neoporečne delavce. Zaupniki so delavstvu v veliko pomoč, če znajo uveljaviti svojo avtoriteto in pravilno vršiti predpisane jim naloge. — Podjetniki, ki spoštujejo red in zakon in razumejo delavske težnje, ne bodo ovrnali volitev in tudi ne bodo izvajali kakih konsekvenc. Le tam, kjer vlada reakcija in protizakonitost, bo imelo delavstvo težje stališče. Toda delavstvo mora v vsakem primeru svoje zakonite pravice braniti in ohraniti. Teh pravic ne dajmo teptati, niti tistim, ki mislijo, da so vsemogočni. Zato brez strahu na delo, da bo delavstvo v vsakem podjetju imelo svoje zakonito izvoljene zaupnike.

Vprašanje brezposelnih podpor sezonskemu delavstvu

V uredbi za podpiranje brezposelnega delavstva, katero je izdal minister za socialno politiko leta 1927, je določeno, da mora vsak delavec oziroma delavka plačevati določen prispevek za borzo dela. Isto toliko kot plača delavec, plača za vsakega delavca tudi delodajalec. Pri plačevanju prispevkov ni nobenih izjem, najsi bo pri sezonskih ali pri redno zaposlenih delavcih. Vsakdo, ki je v zavarovanju obvezanem delu, mora plačevati prispevek. V tem pa še ni nikake krivice, če bi vsak uslužbenec imel tudi enako pravico do podpor po isti uredbi. Pri podporah pa je sezonsko delavstvo popolnoma izključeno. Mi smo opetovano javno, kakor tudi na tozadnjih razpravah poudarjali krivico in zahtevali, da se enakim dolžnostim da enaka pravica. Končno so tudi na merodajnih mestih spoznali, da je treba to vprašanje na kak način urediti. Strokovne organizacije so prejele nalogo, da dajo svoje mnenje, kako naj bi se uredilo to vprašanje. Mi stojimo na stališču, da se sezonskemu delavstvu v času brezposelnosti da ista pravica do podpor, kakor vsem ostalim. In to iz sledečih dejstev: 1. Ker sezonski delavec tudi v času sezone ne pride na eksistenčni minimum in mu je nemogoče kaj prihraniti za čas, ko ne dela. 2. Ker vsled gospodarske krize tudi sezonska podjetja zelo omejujejo delo in krajšajo sezono. 3. Ker je vsled velike brezposelnosti mnogo nesezonskih delavcev prisiljeno delati sezonsko delo.

To stališče smo zastopali tudi na anketi, ki se je pred nekaj dnevi vršila pri Delavski zbornici. Žal, da so bili ostali strokovni sindikati drugačnega mnenja. Vsi sindikati so bili sicer v tem, da je treba krivico popraviti, enotnega mnenja. Pri načinu pa je bilo oddvojeno mnenje, ker so bili marksisti in narodni mnenja, da naj se podpiranje sezonskih delavcev uredi ločeno s posebnim pravilnikom. Načeloma naj bi se podpore delile kot izredne

Žena in poklici

Veliko se letos govori po vsem svetu, naj bi se žena zopet vrnila samo v družino. — V Italiji, Nemčiji in Poljski že odpuščajo poročene žene iz državne službe. Tudi pri nas so nekateri že povedali podobne želje. Precej odkrit je bil g. L. P. v »Slovencu« 12. 1. m. »Kam z žensko mladino«. Samo na dve točki bi opozorila naše delavke.

1. Z odpustom poročenih žen iz javnih služb bo rešena brezposelnost med moško inteligentno mladino.

2. Ko razvija svoj načrt o bodočem ženskem šolstvu, pravi, naj bi se mladina delila po premoženju pri šolanju. Tista dekleta revnih staršev, ki morajo biti pozneje opora svojim staršem, naj gredo v »ženske poklice«, dekleta premožnejših staršev pa v višjo deklško šolo, kjer se bodo učila jezikov, gospodinjstva, godbe in sploh pridobile tisto višjo izobrazbo, ki je potrebna danes za mestne žene.

Ta načrt je vsekakor čuden. Pokaže pa dobro kulturo dvajsetega stoletja, ki z denarjem kupuje izobrazbo. Brezposelnost bo rešena torej, kadar se prepove ženi obiskovanje gimnazije in sploh srednje in višje šole, ki je vendar namenjena samo moški mladini. Me delavke smo vesele, da ni treba sprejemati take učenosti, ki bi nas morda po 15 letih šolanja privedla do takih spoznanj. Kdor vidi rešitev brezposelnosti samo v tem, ne gleda jasno. Zakaj pa ne vidi tistih gospodov, ki imajo po tri službe in mastne plače in tistih ravnateljev, ki porabijo na mesec 50 delavskih plač. Žena se vendar trudi poleg moža za družino. In če ima svojo javno službo, je študirala in zahtevajo od nje prav toliko

kot od moža. Torej je to prav slaba rešitev brezposelnosti.

Kar se pa tiče šolanja po premoženju, to ni jasno. Kdo pa je danes premožen? Kdo sploh sme biti, če jih stotisoče strada? Torej nekaj sejem za neveste hočejo zopet. Zopet bodo sedele doma, pletle nogavice, igrale klavir in hodile na plesne priakovat svojih izvoljencev. Torej fantje, inteligenti, povejte, si želite takih žen?

Kakšni bi bili pa tisti »ženski poklici« za revnejše sloje, tega pa gospod L. P. ni povedal. Menda je to služkinja, prodajalka, tovarniška delavka in še uradnica? Dekleta, matere, ki delajo po tovarnah že nad 60 let, za te se pa malokdo oglasi, da ni žensko delo. Tisti prah in ropot v tovarni, ne vpliva najbolje na zdravje bodočih mater. Tu sem pridite kavalirji in rešujte brezposelnost. Samo to je težko, da žena-tekalka ni nadomestljiva za kapitalistični red, žena-učiteljica pa je.

Je še veliko žen, ki bi danes najrajše ostale samo v družini, kakor je tudi veliko mož, ki se brigajo samo za svoje telesno delo in kos kruha. Tem naj se da možnost, da ne bodo prisiljeni delati v tovarni. Gotovo ni lahko in dobro za ženo dvojno delo, družina in poklic? A na gornji način ne bomo tega reševali.

To pa pravimo tudi delavke: žena ne sme iz javnosti, pa četudi puste nekatere službe. Nov družabni red bo tudi ona ustvarjala, četudi ne dela vsak dan novih programov in se ne prepira za vsako priznano in nepriznano okrožnico. Morda bolj trezno, gotovo pa bolj realno gleda v življenje, kakor marsikateri naučeni »izobraženec«.

Delavka.

Sličice božičnega tedna

Težko je nesla dve uri daleč poln jerbas na prodaj. Vratu vlekla je skoraj ni čutila in noge so se skoraj vlekale za njo. Pa vendar je hitela, da bo ja med prvimi, saj se pred prazniki dobro in lahko proda. Če bo dober kup, bom dobila 150 Din, več pa ne, ker bo gotovo tudi veliko prodajalk. Držala se pa bom do zadnjega, saj moram še Anici kupiti kapo, Tončku čevlje in kolikor bo ostalo, je treba sladkorja, pa kave in nekaj stvari za potico.

V podstrešnem stanovanju je bilo mrzlo. Še ob desetih niso vstali, da niso tratili ognja in kuhali zajtrka. Oče je sicer šel iskat žele ob šestih kakega zasluzka, pa če bo kaj, bo pravi »čudež«. Mati, postarna žena, izdelana in slaba, se je kar opotekala, ko je vstala. Moram na trg, mogoče dobim še kakšno mleko prav poceni, si je mislila. Moj Bog, pa božični teden, kako je bilo vendar včasih! Človek se peha in dela vse življenje, zdaj, na stare dni, pa še kruha ni. Res ne vem, če sem si res vse to zaslužila. Molila sem, delala vse življenje, na Boga nisem nikdar pozabila in ga tudi ne bom. Mama so me tako učili in verjamem v Njega, pa če mi vsi pravijo, da ni res. Potrpela bom, četudi včasih res ne morem sama pomagati, če mi pridejo take misli.

Počasi se je opravila in lezla na trg. Tam je prehodila ves trg, da bi našla mleko po 6 kron in jajca vsaj dva za 1 Din. Pa jajca so bila predraga, saj še za kruh ne bo. On pa tudi že dva meseca ni prinesel pare domov. Če bi v resnici ne bili poleti

podpore. V poštev za podporo naj bi prišel le tisti sezonski delavec, ki bi bil zaposlen manj kot osem mesecev v enem letu. Za sezonskega delavca naj bi se smatral vsak, ki dela v sezonskem podjetju, torej v podjetju, ki delo prekinja ne glede na delavčev poklic.

Za prehodno dobo naj bi se razdelil kredit, ki je na razpolago pri posameznih borzah dela za zimске mesece na poedine mesece. Določilo naj bi se, koliko prosilcev naj bi prišlo v teh zimskih mesecih z ozirom na razpoložljivi kredit za podpore v poštev in potem naj bi se sestavljali kriteriji za dodeljevanje podpor. Pozneje pa naj bi se na podlagi tega sestavil končno veljavni pravilnik za podpiranje sezonskih delavcev.

Nam ti predlogi ne ugajajo iz razloga, ker je poslovanje pri borzah dela glede dajanja podpor brezposelnim že itak preveč birokratično. Stojimo na stališču, da naj se vsaj to malo, kar imamo, da onim, ki se nahajajo v težkem položaju vsled brezposelnosti, in to čim krajšim potom.

pristradali nekaj dinarjev, bi bili že zdaj na cesti. Človek pač ne sme nikdar pozabiti na jutri.

Vrnila se je domov z litrom mleka, vsa prezebla in lačna. Doma je sedel za mizo mož, podpiral si glavo in strmel čez okno. Vedela je, nikjer dela, nikjer zaslužka. Tiho je zakurila, skuhala mleko, pogrela par žgancev od sinoči, razdelila na pol in postavila na mizo.

»Jaz, jaz ne morem biti več brez dela, kaj naj začnem ves dan v tej bajti, saj se še stegniti ne morem.«

»Jez zdaj, potem pa pojdi tja k Snrekarjevim drva sekati. Med potjo me je ona prosila, ker ni moža doma.«

Pospravil je zajtrk ter šel ves vesel na delo. Žena se je pa zgrudila na posteljo: »Moj Bog, daleč smo prišli, da človek, ki hoče delati, ki ne more živeti brez dela, nima dela.«

Po kratki molitvi je oblekla star plašč, vzela vrečo in šla v bližnji gozd po drva. Da nam bo vsaj toplo za praznike, si je mislila.

*

Iz tovarne so se vsule delavke in hitele na vse strani. Ana je hitela še v trgovino, na pošto, na trg je mimogrede kupila majhno smreko, da bo vsaj spomin. Potem se je umaknila živahnim ulicam in hitela po temnih domov. Sama bi bila rada, saj je tako lepo biti malo sam. Ta večni ropot v tovarni, to govorjenje doma, potem še mož, da nimam nikdar miru. Edino ta pol v tovarno, ki je pa, hvala Bogu, precej dolga, ta je njena. Danes je tako mož pri otroku, bom še v cerkev malo stopila. Tak lep mir je tu notri, kar zadovoljna sem, če sedem in malo pomolim. Zato se vedno veselim praznikov in posebno še Božiča, ker je tak lep mir doma. Takrat sem vsaj spočita in se lahko mirno pogovorimo.

*

V topli, lepi sobi je pripravljala gospa božična darila za moža in hčerko. Kaj bom neki jaz dobila, si je mislila. Nekaj sem govorila o prstanu napram možu, mogoče se pa le spomni. Če bi potem že modernega kupil s podolgastim kamnom, to bi me še edino veselilo. Otrok, no, ona bo prinesla kakšno ročno delo, toliko da se izkaže. Sicer pa kaj je pravzaprav vse skupaj; človek se vsega naveliča. Zunaj je pozvonilo. »Ah, že zopet ti be- rači, to je že strašno. Pa saj so menda vrata zakle- njena.« Služkinja je javila: »Vlasta je prišla iz šole.« — »No, zdaj pa še ta, da ne bo miru pri delu!«

Za naš delavski tisk

Se nekaj dni nas loči od zaključka leta 1933. Za naše delavstvo to leto ni bilo dobro. Redukcije in znižanja plač so bile na dnevnem redu. Se to malo, kar je delavstvo imelo, tako počasi izgublja. To je bilo leto gospodarske krize — deloma prave — največ pa umetno narejene. Kajti kdo more danes verjeti, da je vse enako zadela gospodarska kriza, kot to nekateri trdijo. Saj vendar vemo, da jih je mnogo, ki iz besede »kriza« kujejo ogromne dobičke. Niso jim mar tisoči mož, ki brez upa čakajo na skorjo kruha za svoje gladne družine. — Gospodarski principi so tu merodajni in kaj zato, če potem umira na tisoče mladih sre, ki so komaj začela utripati. Ta pogrešna ideja gospodarskih principov se širi in leze dalje kot nalezljiva bolezen. Vedno globlje sega v vse sloje naroda in nihče ni več varen pred njo.

Krog onih, ki imajo še delo in kako skorjo kruha, je vedno manjši. Vedno večje pa je število onih, ki so brez dela. Izmučeni od skrbi in izstradani so naprodaj za vsako ceno. Tako so nehoti orodje v rokah onih, ki po mili volji to strašno delavsko bedo izrabljajo v svoj prid. Če delavec zahteva to, kar mu gre, mu pravijo: Ako ti ni prav, lahko greš, saj jih je dovolj na ulici, ki gredo delat za vsako ceno. In to je danes, kar jemlje vsakemu pogum, da radi borne skorje kruha, ki jo še ima, trpi in molči.

Ali je pa tudi res, da moramo molčati in trpeti za vse krivice? Ali res ni sredstva, s katerim bi se mogli boriti proti takemu nemoralnemu izkoriščanju delavstva? So sredstva in prav tako tudi možnosti, s katerimi je mogoče boriti se proti krivicam in nasilju! To je neodvisen delavski tisk. Kadar vse odpove in nihče ne more, najmanj kak posameznik, zaradi težkih razmer, v katerih se nahajamo, izraziti svojih zahtev, je tu neodvisen delavski tisk, ki govori in biča krivice ter žarko osvetljuje vso bedo, v kateri živijo oni, ki jih je gospodarska kriza popolnoma razorozila.

Tiskana beseda pa je le tedaj jaka, če ima zbran okrog sebe dovolj velik krog naročnikov. Važno je to iz dveh ozirov. Vsi tisti, ki trpe krivico, vedo, da niso sami in imajo v tiskani besedi močnega zagovornika. Ostale, ki delajo krivico, pa ta beseda živo zadeva in jim izprašuje vest. Zato je naša dolžnost, da krog naročnikov in čitateljev naše »Delavske Pravice« podvojimo. Le tedaj, če bomo imeli močen delavski tisk, bodo upravičene zahteve tistih, ki trpe krivico, vsaj nekoliko popravljene.

Sedaj o praznikih pojdite na delo in agitacijo za »Delavsko Pravico«. Ne nehajmo prej, dokler ne bomo imeli naročnikov v vsaki vasi in bo naročena na naš list vsaka delavska družina. Vsi smo poklicani, da delamo, ker le s sodelovanjem nas vseh bo naš glas jak in močan in le tako bo mogoče vsaj nekoliko korigirati te nevdružne gospodarske razmere.

Uresničiti gornje naročilo, bodi naša dolžnost!

Da bomo mogli čim uspešneje agitirati in širiti našo »Delavsko Pravico«, je uprava sklenila, da bo znašala naročnina za »Delavsko Pravico« v l. 1934 40 Din za vse leto, 20 Din za pol leta, 10 Din za četrt leta in 4 Din za mesec.

Za tiskovni sklad

»Delavske Pravice« so ob priliki zasedanja plenuma Delavske zbornice v nedeljo 10. decembra 1933 darovali delegati kluba krščanskih socialistov znesek 174 Din. Želimo, da bi se našlo več takih, ki bi to posneli.

Prek ic

Podpisana Jože in Marija Zupan, tovarniški delavec in žena, Jesenice, Kosova ulica 7, obžalujeva in preklicujeva žaljive neresničnosti o g. Prek Leopoldini, ženi tovarniškega delavca, izrečene okrog 6. decembra 1933 o njej, in se ji zahvaljujeva za odstop od tožbe. — Jesenice, 14. decembra 1933.

Jože Zupan l. r., Marija Zupan l. r.

KLOBUKE

najboljše in najlepše, ter razne športne in zimske čepice dobite pri
MIRKO BOGATAJ

trgovina klobukov
in čepic, Ljubljana,
Stari trg št. 14

Cene nizke! Sprejemam klobuke v popravilo

Ocene knjig v »Del. Pravici«

Nekateri naši čitatelji želijo, da bi »Delavska Pravica« prinašala strokovne ocene o knjigah, ki izhajajo zadnje čase o papeževih socialnih okrožnicah in o socialnem vprašanju sploh. Vsem tem bodi odgovorjeno, da bi srčno radi prinašali strokovne ocene o knjigah, ki se načelno dotikajo našega gibanja, n. pr. Aleksii: Stanovska država, Gosar: Za nov družabni red, razprave v »Času« itd., toda, kdor pogleda obseg »Delavske Pravice« bo razumel, da nam v tem listu za take stvari ne dostaja prostora, pač pa nanje opozarjamo svoje čitatelje s kratko registracijo, da so tako o teh važnih pojavih informirani. Več ne moremo, saj nam prostora primanjkuje celo za strokovne zadeve, katerim moramo zlasti v sodobnem času posvečati vse svoje moči. Namen imamo itak priobčevati okrožnico »Quadragesimo anno« s potrebnimi pojasnili, v kateri bomo odgovorili na vsa tozadevna vprašanja in zavzeli stališče do vseh teh publikacij. Ker nam pa za izdajo te zelo potrebne knjige manjka finančnih sredstev, zato prosimo one, ki se za to zanimajo, naj skušajo uresničiti našo željo s tem, da agitirajo za »Delavsko Pravico« in Krekovo knjižnico, da bo ta čimprej zmogla to denarno žrtev.

To in ono

Domžale. Pri nas v Domžalah je vedno kaj novega. Ker je dela bolj malo, se ljudje ukvarjajo z različnimi izumi za preganjanje delavstva. V podjetjih se postavlja princip, da se protežirajo oni delavci, ki so pristasi nacionalne fronte. Vse druge pa je treba ugonobiti, pa četudi podjetje propade. Ne glej ga, kaj zna in koliko koristi podjetju in gospodarstvu, ampak glej, kaj misli in koga voli. To je geslo naših delodajalcev. Zdi se nam, da je ta princip s strani podjetnikov zelo zgrešen in da bo gospodarstvu zelo škodoval, politiki pa prav nič koristil. Delavstvo je v splošnem nacionalno zavedno. Delavstvo ljubi svojo državo in vladarja. V podjetjih pri delu pa vidi delavec samo delo in dolžnosti, pa tudi pravice, ki izvirajo iz dela. Čudimo se, da so se podjetja postavila v službo politike in s tem zgrešila svoj pravi smoter.

Pa še nekaj. Kakor smo informirani, je domžalski trgovec g. Menart, doma nekje iz ribniške doline, izjavil, da je skupina oblačilnih delavcev, ki pripada Jug. strok. zvezi »farška organizacija«. Ne sramujemo se tega, kakor se ta gospod ne sramuje kaj takega govoriti in sprejemati denar, ki mu ga prinese kak »farški«. Delavstvo spoštuje svoje dobre duhovnike, ker ve, da so spoštovanja vredni. Svojo stanovsko strokovno organizacijo pa vodi delavstvo samo. Gospodu Menartu priporočam, da naj se naroči na »Delavsko Pravico«, da bo znal ločiti resnico od laži. Pa še nekaj! Temu gospodu tudi ni prav, da so po njegovem mnenju v domžalskih tovarnah zaposleni veleposesniki iz drugih občin. Gospod Menart je v tem pogledu zelo skromen, ker vidi v navadnem bajtarju kar veleposesnika. Dobro je, da je agrarna reforma v likvidaciji. Resno pa moramo povedati g. Menartu,

da bi marsikateri delavec v prejšnjih časih lahko prišel do skromnega lastnega doma, če bi ne bilo toliko tistih, ki na vsakem vogalu ponujajo alkohol in s tem uničujejo zdravje in premoženje delavstva samo zato, da sami živijo v izobilju. Sicer pa, kaj bi počela domžalska občina, če bi vsi domžalčani, ki so zaposleni drugod, prišli domov. No, in kaj bi rekli tam v Ribnici, če bi vsi ribniški trgovci prišli v Ribnico. — Vsak naj se praska tam, kjer ga srbi, pa bo dobro.

Socialna in gospodarska politika

Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu v mesecu oktobru 1933.

V mesecu oktobru 1933 je bilo pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu zavarovanih 549.461 delavcev in nameščencev. Napram prejšnjemu mesecu je porastlo število zavarovanih članov za 7387. Največji odstotek porasta tvorijo ženske, in sicer za 5513 in se je tako povišal odstotek ženskih zavarovanih članov od 25,25% na 26,02% od celokupnega članstva.

Povprečna zavarovana dnevnicca je znašala za oktober 1933 24,89 Din in je napram letu 1932 padla za 1,44 Din.

Število zavarovanega članstva v oktobru je znašalo s plačo od 8 Din dnevno (vajenci in pomočniki) 66.084, s plačo od 8—24 Din 240.589, s plačo od 24—34 Din 99.440 članov, s plačo od 34 do 48 Din dnevno 65.954 članov, s plačo preko 48 Din dnevno pa 77.394 članov.

Največji procent zavarovanega delavstva ima tedaj plačo od 8—24 Din dnevno. Delovna sila je pri nas res zelo poceni.

Indeks cen zagrebške delavske zbornice.

Indeks cen v veleprodaji (vzeto 22 artiklov, osnova 1913 = 100) je znašal v septembru 1933 (92) napram avgustu 1933 (94). Cene v veleprodaji so v septembru 1933 napram avgustu padle za 6,39%.

Indeks cen v maloprodaji (vzeto je 57 artiklov, osnova je julij 1914 = 100). Za mesec september 1933 je znašal (115) napram (116) v avgustu 1933. Cene v maloprodaji so padle v septembru 1933 napram avgustu 1933 0,87%, napram septembru 1932 7,26%, septembru 1931 za 14,18%, septembru 23,85% in septembru 1930 za 20,02%.

Tovariši! Posvečajte čim večjo pozornost svojemu delavskemu tisku. »Delavska Pravica« mora v vsako krščansko delavsko hišo.

Urejuje in za uredništvo odgovarja: Peter Lombardo. — Za Jugoslovansko tiskarno: K. Čeč. — Izdaja za konzorcij »Delavske Pravice«, Srečko Zumer.

Mestna hranilnica ljubljanska

v Ljubljani, Prešernova ulica št. 3, s podružnico na Miklošičevi cesti št. 13 je največja regulativna hranilnica v Jugoslaviji.

Ima vlog nad 430,000 000.— Din, rezervnih zakladov pa nad 10 milijonov dinarjev.

Za pupilne naložbe pa sodni depozitni oddelek, za varčevanje mladine izdaja domače hranilnike, za pošiljanje po pošti pa svoje položnice. Za vse vloge jamči mestna občina z vsem svojim premoženjem in davčno močjo.

Hranilnica kupuje in prodaja tudi devize in valute najkulantneje. Ta posel opravlja v svoji podružnici na Miklošičevi cesti. Telefon centrale št. 2016 in 2616, podružnice št. 2367, poštni čekovni račun centrale št. 10533, podružnice št. 16138.

Uradne ure za stranke so od 8. do 12. ure.